

Rok 1930

Olejna v roce 1930

Pančocha v roce 1930

Zima

Letošní zima s minulou tvořila prudký kontrast. Jakkoli loňská dlouho trvala a byla tak tuhá, jak nepamatují dlouhá desetiletí, byla letošní zima velice mírná a téměř beze sněhu.

Moravská zpěvohra

V lednu hostovala zde „Moravská zpěvohra“ ředitele Zemana, operní a operetní soubor, hrající skoro výhradně lehké operety. Stánek Thalie měla v nově zřízeném sále hostince p. Apolenáře, č. 19.

Pohřební ústav

Činnost zahájil pohřební ústav „Charitas“, založený jako soukromý podnik p. Mořice Bleši v září 1929. Vypravuje 10 různých tříd pohřbů.

Spolek Čsl. Červeného kříže

Také spolek Čsl. Červeného kříže v Morkovicích, založený v prosinci 1929, začal s rokem 1930 spolkový život.

Revize kroniky

23. února zúčastnil se kronikář kronikářského kurzu v Kroměříži, při němž okresní školní inspektor Jan Berák kroniku úředně zrevidoval.

nádraží v roce 1930

Vrbův „větrák“ Na Spravedlnosti

Přístavba nové školy

Hned v únoru započato s přípravnými pracemi pro přístavbu nové školy. Úsilí korunováno zdarem: koncem října dohotoveno přistavěné křídlo, zbudované nákladem skoro 700 000 Kč, včetně vnitřního zařízení. Dnes tato krásná a monumentální budova a pýcha Morkovic reprezentuje skoro 2 miliony Kč. Přístavbu zplánoval brněnský stavitel Stolejda, který už dříve stavěl frontu budovy. Rozpočet zněl na Kč 699 491,50 Kč a poněvadž se na vnitřní vybavení počítalo Kč 60 000 Kč, byla ohlášena půjčka 760 000 Kč, jež pak ve zmenšené míře realizována u Spořitelny města Kroměříže. Oferentů bylo 5, z nich nejlevnější stavitel

Otakar Jedlička z Uherského Hradiště. Jeho nabídka obnášela Kč 629 780, po opravě zřejmých omylů Kč 631 000, a byla téměř stejná s nabídkou stavitele Stolejdy. Obecní zastupitelstvo zadalo stavbu Otakaru Jedličkovi za obnos už zmíněný. Na konec tohoto záznamu sluší však dodat, že největší zásluhu na provedení stavby má dnešní starosta Vilém Pátík.

80. narozeniny prezidenta

7. března 1930 dožil se osmdesátin prezident republiky dr.- T. G. Masaryk. Morkovice se připojily radostně k velkým a srdečným státním oslavám. V předvečer byl pořádán lampionový průvod se slavnostním osvětlením městečka, na „Budově“ visel portrét prezidentův v dekoraci a bezpočtu žárovek. Ráno byl budíček a o 10. hodině slavnostní zasedání obecního zastupitelstva v sále sokolovny. Slavnostním řečníkem byl ředitel měšťanské školy František Svoboda, ze schůze odeslán na Hrad pozdravný telegram. Oficiální oslavu provedla místní osvětová komise a v rámci oslav různé spolky zvláštní kvalitní podniky.

Obec pak darovala každé místní škole po 1 000 Kč ve prospěch chudých žáků.

Správní rada dráhy

13. dubna konala se valná hromada místní dráhy. Místo Viléma Pátíka staršího zvolen do správní rady a pak i předsedou správní rady dosavadní starosta Vilém Pátík mladší.

Nové názvy ulic

Obecní zastupitelstvo ve schůzi 12. dubna změnilo některé názvy ulic a některé pojmenovalo. Tak název „Školní třída“ změněn v lidový „Cimburk“, „Nádražní třídou“ rozumí se i její pokračování až k „Vile“ a nově se jmenují: Ulice od „Vily“ k Uhřicím „Uhřická“, Od „Vily“ k Počenicím „Počenská“, ke Slížanům „Slížanská“, odbočka z Nádražní třídy „Nová ulice“.

Strážník Josef Horák

1. května přijat za definitivního nový strážník Josef Horák.

Smrt Josefa Talského

28. května zemřel ve věku 73 let Josef Talský, průmyslník v Morkovicích. Byl člověk pokrokový a dobré povahy. S jeho jménem zůstane povždy spojena zásluha, že první navázal

přímé obchodní spojení Morkovice – Amerika. Vyřadil tak řetěz překupníků a položil první kámen k velkorysejším obchodním metodám, jež pak učinily morkovské košíkářství známým snad ve všech světadílech. O počátcích vývozu košů do Ameriky napsal vlastní vzpomínku do I. ročníku, 4. číslo „Moravských košíkářských rozhledů“, které jsou ukládány v archivu.

Výsledky parcelace

V tomto roce bylo vydáno obsáhlé dílo Dr. Ing. Jana Voženílka, prezidenta Státního pozemkového úřadu: „Předběžné výsledky československé pozemkové reformy“. Data o výsledcích parcelace v Morkovicích byla vypsána a uložena do sbírky „Pramenů k dějinám Morkovic“. Dílo samo chová místní veřejná knihovna.

Oheň

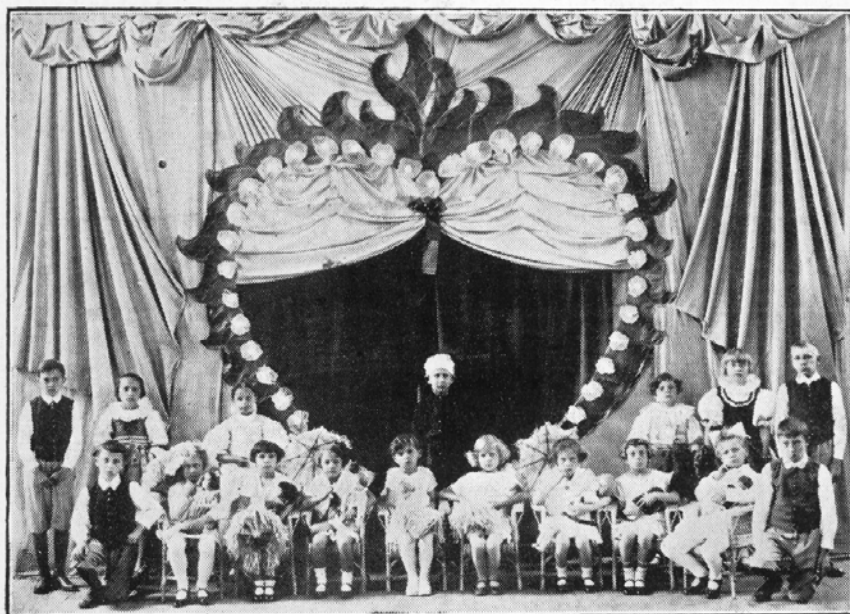
31. května vyhořel dům Jaroslava Taubra a bývalého strážníka Josefa Vysloužila v ulici Svatopluka Čecha.

Utopení

2. června utopil se v Ovčáčku tříletý chlapec Eduard Elšík.

„Svátek matek“

9. června uspořádala místní „Ochrana matek a kojenců“ velmi zdařilý „Svátek matek“. Byl pestrý průvod a bohatý program v sále sokolovny, při němž zvláště dojímavě zapůsobila hra Onido Vyskočila „V srdci matčině“. Opona představovala skutečné, láskou plápolající srdce matčino.

Svátek matek v Morkovicích.

Smrt Mořice Bleši staršího

28. července zemřel v úctyhodném věku 82 let Mořic Bleša starší, bývalý košíkářský cechmistr, jeden z nejrozsafnějších lidí, kteří své doby v Morkovicích žili. Jeho nekrolog je v VII. roč. č. 8 „Moravských košíkářských rozhledů“, v jejichž sloupcích je pěkná řada besídek, naplněných jeho vzpomínkami.

Dobytčí trhy

V této době byly také učiněny kroky ke zřízení dobytčích trhů v Morkovicích, které však dosud neměly kladného výsledku. Akce zatím odložena.

Kanalizační plán

Inženýr Špišek z Brna vypracoval pro Morkovice velice pěkný kanalizační plán, jehož realizování by však stálo přes 2 000 000 Kč. Bude tedy nutno kanalizovati po etapách. Plán počítá s vývojem městečka v příštích 50ti letech a navržením čistící stanice počítá zároveň s Morkovicemi jako městem.

Dobytčí družstvo

Družstvu pro chov dobytka v Morkovicích bylo odebráno užívání obecních pozemků.

Postátnění lokálky

Také bylo zahájeno jednání o postátnění lokálky, které je na dobré cestě. Je to první etapová zpráva pro plán, který má za cíl vybudování nového traťového spojení Morkovic s Nemoticemi.

Státní dílna pro košíkářství

3.srpna byla výstava prací žáků místní státní učební dílny pro košíkářství. Většina vystavených předmětů byly novinky, které pak byly vystavovány na Mezinárodním dunajském veletrhu v Bratislavě. Učebná dílna bude však koncem školního roku 1930/31 zrušena. V náhradu za ni vyjednává se s ministerstvem školství zřízení mistrovské školy košíkářské v Morkovicích.

Výstava

Ve dnech 15. – 17. srpna byla obvyklá výstava králíků, drůbeže a holubů.

Hasičské cvičení

17. srpna bylo v Morkovicích hasičské cvičení s motorovými stříkačkami. Cvičily 4 stříkačky morkovského okrsku nově zřízené hasičské župy č. 58, která pravděpodobně ponese přívlastek „morkovská“. Vznikla tohoto roku rozdělením Hrabovy kroměřížské hasičské župy XIII. Cvičení zúčastnila se také letos nově zřízená motorová stříkačka morkovská, koupená přibližně za 45 000 Kč.

hasičské cvičení

Otázka koupaliště

Spolek Čsl. Červeného kříže s podporou místní družiny válečných poškozených i obec jednal o zřízení koupaliště v Morkovicích, které však narazilo na velmi vážnou závadu, tj. nedostatek vody, která by mohla přirozeně a trvale koupaliště napájet.

Nová silnice a most

V Legionářské ulici byla zřízena nová silnice, u Ovčáčku nový most nákladem 17 000 Kč. Je betonový se železným zábradlím. Dosavadní dřevěný byl na spadnutí.

Zabití

11. září zabil se pádem z pudy Štěpán Hýsek, mladý, tichý a přičinlivý člověk.

Výstava obrazů

20. a 21. září uspořádal „Klub přátel umění“ v Morkovicích výstavu akademického malíře Augustina.

MUDr. Tachezy

Novým obvodním lékařem se stal MUDr. Zdeněk Tachezy.

Nová vařirna proutí

Společenstvo košíkářů postavilo novou, modernější vařirnu proutí u Ovčáčku. Dosavadní na Havlíčkově třídě byla rozebrána.

Divadelní společnost

V září hostovalo v Morkovicích „Moravské lidové divadlo“. Hrál v sále „Na Kafárni“

Nové dávky

Úředně byla nařízena dávka ze psů a úředních úkonů.

Otázka rybníka

Velkostatek prodával obci rybník Ovčáček za 60 000 Kč. Poněvadž obec dávala obnos daleko nižší, k dohodě nedošlo. (Dávala 15 000 Kč.)

Sčítání

Rok 1930 byl bohatý na sčítání. 27. května bylo provedeno sčítání zemědělských a živnostenských závodů, 20. září sčítání ovocných stromů a keřů, 1. prosince sčítání lidu.

Při sčítání zemědělských a živnostenských závodů v den 27. května byly zjištěny tyto výsledky:

1. V zemědělství

Počet zemědělských závodů 423. Z těch bylo závodů do 10 arů celkové výměry 28, od 10 do 50 arů 114, od 50 arů do 1 ha 100, od 1 do 2 ha 75, od 2 do 5 ha 72, od 5 do 10 ha 24, od 10 do 20 ha 8, od 20 do 100 ha 1 (nájem místního velkostatku) a od 100 do 1000 ha 1 (lesní panství). Z dat je patrné, že morkovští košíkáři mají v Morkovicích a sousedních katastrech celkem asi 42 ha prutníků a že se pěstují ty nejobvyklejší hanácké plodiny. Hospodářství jsou drobnější, rolníků, kteří obdělávají 50 – 70 měřic, je pouze 8.

Zvířat napočteno: koní 71, z nich dva výhradně kočároví, skotu 433 kusů, vepřového bravu 551 kusů, kozí 686, slepic 5 779, hus 936, kachen 583, krocanů 17 a perliček 27. Převážnou většinu této drůbeže tvoří však mladá drůbež jarní.

Zemědělských zařízení napočteno: secích strojů 34, žacíh na trávu 17, na obilí 6, mlátičky 3, vyoravač bramborů se samočinným odkládáním 1, žentoury 3, elektromotory pro zemědělskou potřebu 4, triéry 2, odstředivek 29, řezaček na píci 44, šrotovníky 3, vodovodů 8, automobily 2, výbušné motory 2.

Pojištění proti ohni bylo skoro všude, proti krupobití bylo pojištěno 6 hospodářů, proti pádu dobytka 91. Zemědělských výměnkářů bylo napočteno 63.

Zemědělství jako jediné zaměstnání udalo 117 hospodářů, jako hlavní zaměstnání 41 a jako vedlejší 265. Zemědělskou obcí tedy Morkovice zvány býti nemohou.

2. V živnostech

Košikářství jako živností bylo zjištěno 73, jako domácíků závodů 127, celkem tedy 200 košíkářských závodů, nehledě k živnostenskému oprávnění. Závodů s počtem činných osob 1-5 bylo 187, 6-10 : 3, 11-15 : 4, 16-20 : 1, 21-25 : 1, 46-50 : 2, 61-65 : 1, 91-95 : 1. V závodech je používáno 5 elektromotorů, 1 osobní auto a 1 motocykl. V košíkářských živnostech přímo je zaměstnáno pouze 300 osob, ostatní osoby pracují podomácku. Počet domácíků pracujících je těžce zjistitelný, neboť mnohé osoby při sčítání udávaly, že pracují v košíkářství podomácku pouze výjimečně a jako takové sčítány nebyly.

Ze živností mimo košíkáře: 1 sochař, 1 kolář, 1 dámský krejčí, pánských krejčích 6, malíř a natěrač 1, sedláři 2, válcový elektrický mlýn 1, větrný 1, šrotovní 3, hodinář 1, kominík 1, knihař 1, bednář 1, tesař 1, drogerie 2, cukrárny 2, pekářství 3, pohřební ústav 1, mlékárna 1, cihelna 1, cementárna 1, zubní technik 1, záložen 5, podnik elektrárensko-instalatérský 1, řeznictví 4, povoznictví 1, stolařství 3, hostinců 5, správárna obuvi 1, obuvníků 6, švadleny 4, fotograf 1, klempíři 2, autodopravy 2, mlátičí družstva 3, družstvo pro chov dobytka 1, zámečníci 4, čistírna a žehlárna 1, holiči 3, zednický mistr 1, kováři 3, zvěrolékař 1, pohodný 1, zábavní podnik (kolotoč, houpačky) 1, kino 1, obchody střížním zbožím 3, trafiky 3, obchod máslem, vejci, zeleninou a ovocem 1, obchod zeleninou, ovocem a kůžkami 1, obchod elektropotřebami 1, obchod pohřebními potřebami a sklem 1, obchody voňavkami při holičství 2, obchod hračkami 1, obchod palivovým dřívím 1, obchod dřevem, uhlím stavebními potřebami 1, obchod starým železem, hadry a kostmi 1, sezonní velkoobchod ovocem 1, obchod kamny a sporáky 1, obchod jízdními koly a součástkami 1, prodeje piva a lihovin v uzavřených lahvích 2, obchod umělými květinami 1, obchod dřívím 1, obchod uhlím 1, prodej sodové vody 1, obchod cukrem a kávou v malém 1, obchod uzeninami 1, obchod provaznickým zbožím 1, obchod klobouky 1, papírnictví a prodej školních potřeb 1, prodej cukrovinek, ovoce a sodové vody 2, překupnice 1, podomní obchod galanterním zbožím 1, obchody zemědělskými plodinami, uhlím a hospodářskými stroji 2 (z toho 1 družstvo), obchod železem a zbožím smíšeným 1, smíšených obchodů 8, kramáři 4, obchod konfekční a galanterní 1, obchody obuvi 2. Celkem tedy 141 živností, z toho 56 obchodních, mimo živnost košíkářskou.

V živnostech mimokošíkářských bylo napočteno 28 elektromotorů, 1 benzinový motor, 3 parní stroje, 3 autobusy, 1 nákladní automobil, 3 osobní automobily a 5 motocyklů.

Celkem tedy napočteno v zemědělství i živnostech dohromady 8 vodovodů, 37 elektromotorů a elektromotorických nástrojů, 3 benzinové motory, 3 parní stroje, 3 autobusy, 1 nákladní auto, 6 osobních automobilů a 6 motocyklů. K tomu by pak ovšem přistoupily stroje a zařízení nezemědělská a neživnostenská, kterých však téměř není.

Lesy morkovského panství mají výměru 565,13 ha, z toho je 521,44 ha v katastru morkovském a 43,69 v katastru nítkovském. Z celkové výměry bylo 27. května zalesněno 558,44 ha, cest, průseků a skladů bylo 6,46 ha, vod, rašelinišť, močálů a skal 0,23 ha.

Stromů jehličnatých bylo 102,04 ha, stromů listnatých 456,40 ha. z jehličnatých je smrků 90%, borovic 5%, modřínů 5%. Z listnatých je buků 3%, dubu 32%, habru 20%, břízy 30%, olše 1%, vrby a topolů 2%, javoru, jilmu a jasanu 4%, lípy 7% a jiných stromů 1%.

Vysokokmenného lesa bylo 275,69 ha, nízkého (pařeziny) 282,75 ha. Za uplynulý rok bylo vytěženo užitkového dřeva 230 m³, palivového 1 173 m³.

Pro sčítání zemědělských a živnostenských závodů byly Morkovice rozděleny na 5 sčítacích obvodů s těmito sčítacími komisaři: I. obvod Josef Přikryl, odborný učitel, zároveň pověřený funkcí hlavního sčítacího komisaře, II. obvod Mořic Brauer, řídící učitel, III. obvod František Svoboda, ředitel měšťanské školy, IV. obvod Jaroslav Valenta, učitel, V. obvod Metoděj Přikryl, učitel.

ovocných stromů a
keřů

Sčítání ovocných stromů a keřů podle stavu ze dne 20. září provedl obecní zahradník Alois Štěpánek. Zjištěny tyto výsledky: jabloní je v Morkovicích 1 635, hrušní 962, třešní 1 952,

višní 71, švestek 4 259, slív 336, meruněk 44, vlašských ořechů 202, moruší 1 403, rybízů 1 472, angreštů 85. Mrazová pohroma v roce 1929 zničila 2 002 stromy a 92 keřů, celkem tedy 2 094 ovocných stromů a keřů.

lidu

Pro sčítání lidu v den 1. prosince byly Morkovice rozděleny ve tři sčítací obvody s těmito sčítacími komisari: I. obvod Jaroslav Valenta, učitel, II. obvod Ladislav Šamánek, učitel, III. obvod Metoděj Příkryl, učitel. Revizorem byl odborný učitel Josef Příkryl.

Zjištěny tyto výsledky:

Počet domů 472, z nich 15 neobydlených, 85 jednopatrových, 1 dvoupatrový (Jos. Příkryl).

Počet bytů 573.

Počet obyvatel 2 358. Z nich 1 151 mužů a 1 207 žen.

Podle národnosti: Čechů 2 335, Slováků 13, Němců 8, Rusové 2.

Podle náboženství: vyznání římskokatolického 1 888, československého 367, bez vyznání 94, evangelického československého 6, pravoslavného 2, německý evangelík 1.

Výsledky přinesly trochu zklamání i když se zjistilo všeobecně, že všude vyrůstá rychleji počet domů a bytových stran než počet obyvatel, což souvisí s lepší bytovou morálkou a hlavně menší porodností. Podle přirozeného přírůstku z posledních 10 let, podle přistěhovaleckého a vystěhovaleckého ruchu, ruchu stavebního i obecní matriky čekalo se plus aspoň 400 lidí, zatím však přírůstek činí pouze 140 osob. Při šetření o příčině tak malého přírůstku zjištěno, že mnoho rodin má své příslušníky mimo Morkovice na práci, na vzdělání nebo v učení. Dost zavinila i místní nezaměstnanost, lépe řečeno polozaměstnanost, neboť i při všeobecné hospodářské depresi, druhý rok trvající, bylo v Morkovicích jen nepatrně nezaměstnaných.

Stavební ruch, nové domy

S hospodářskou krizí také souvisí pokles stavebního ruchu v Morkovicích, jehož v roce 1930 téměř nebylo. Mimo přístavbu školy a stavbu kotliny, jež nemají čísel, postaveny pouze 2 domy ve „Slížanské ulici“, jimiž doplněna scházející čísla 303 a 362. Oba postavil Frant. Zavadil ze Skržic ze spekulace.

Obecní přírážka

Na rok 1930 byly odhlasovány tyto obecní přírážky: na daň domovní 200%, na ostatní daně výnosové 261%.

Svatby, porody

	Počet porodů	Počet svateb
Římsko-katol.:	45	8
Československých:	9	2
Bez vyznání:	1	1
Celkem	55	11

Počet úmrtí : 32, z toho mužů 19, žen 13.

Klimatické poměry v roce 1930:

Měsíc	Srážky v mm	Jasně dny	Zamračeno	Oblačno	Prům. teplota	Nejvyšší a nejnižší teplota °C	
Leden	27,5(sněhu 303)	7	18	6	-0,3	14 +16,2	24 -7,5
Únor	17,0 (sněhu 55)	10	9	9	-1,0	22 +14,2	10 -13,8
Březen	52,5(sněhu 125)	10	9	12	+5,8	29 +18,2	13 -5,3
Duben	81,0	-	9	21	+10,5	25 +25,4	3 -3,8
Květen	34,3	5	10	16	+13,8	4 +28,4	9 +6,5
Červen	30,8	15	3	12	+19,9	13 +40,5	5 +7,6
Červenec	55,7	5	2	4	+19,1	5 +36,2	17 +11,6
Srpen	98,3	17	14	-	+18,1	27 +27,0	17 +12,0
Září	127,3	6	24	-	+15,0	10 +23,0	6 +8,5
Říjen	168,9	7	24	-	+9,0	1 +17,5	3 -1,5
Listopad	54,5 (sněhu 5)	8	11	11	+5,2	3 +15,0	9 -3,5
Prosinec	43,0 (sněhu 50)	4	24	3	-0,8	19 +9,0	21 -12,5

První vzducholod'

V létě okolo 10. hodiny večerní letěla nad Morkovicemi vzducholod' „Graf Zeppelin“ směrem hřbitov – Skavsko. Obrys velikána na obloze, hukot motorů a mocná světla vyvábily z domů mnoho diváků.